

33 ¹/₃

mono 0 12 1163

CARUSOVA DUETA

Vybral a sestavil Antonín Schubert

Antonio Carlo Gomez: IL QUARANY

SENTO UNA FORZA INDOMITA (Cítím nezkrotnou sílu;
Pery, Cecilia)
Ema Destiniová, soprán (it.)

Jules Massenet: MANON

ON L'APPELLE, MANON (Její jméno Manon; 2. děj. –
des Grieux, Manon)
Geraldine Farrar, soprán (fr.)

Georges Bizet: LOVCI PEREL

DEL TEMPIO AL LIMITAR (V pozadí chrámu; 1. děj. –
Nadir, Zurga)
Mario Ancona, baryton (fr.)

Charles Gounod: FAUST A MARKÉTA

O, NUIT D'AMOUR (Ó, noci snů; 3. děj. – Faust, Mar-
kéta)
Geraldine Farrar, soprán (fr.)

Giacomo Puccini: MADAME BUTTERFLY

AMORE O GRILLO (Zda rozmar, či láska; 1. děj. – Pin-
kerton, Sharpless)
Antonio Scotti, baryton (it.)
NON VE L'AVERO DETTO? (Což neřek' jsem to dříve?;
3. děj. – Pinkerton, Sharpless)
Antonio Scotti, baryton (it.)
O QUANTI OCCHI FISI (Ach, co zářivých tam květů;
finále 1. děj. – Pinkerton, Čo-Čo-San)
Geraldine Farrar, soprán (fr.)

Giuseppe Verdi: OTELLO

SI, PEL CIEL MARMOREO GIURO! (Noc byla temná;
2. děj. – Otello, Jago)
Titta Ruffo, baryton (it.)

Giuseppe Verdi: DON CARLOS

DIO CHE NELL'ALMA INFONDERE (Bůh dal nám do
srdce lásky cit; 1. děj. – don Carlos a Rodrigo, mar-
kýz Posa)
Antonio Scotti, baryton (it.)

Giuseppe Verdi: TRUBADÚR

AH! CHE LA MORTE OGNORA. Miserere (Blízko je již
ta chvíle; 4. děj. – Manrico, Leonora)
Frances Alda, soprán (it.)
AI NOSTRI MONTI RITORNEREMO (Tam do hor k nám
zas půjdeme zpátky; 4. děj. – Manrico, Azucena)
Ernestine Schumann-Heink, alt (it.)

Giuseppe Verdi: AIDA

GIA I SACERDOTI ADUNANSI (Tam kněží v radu vešli
již; 4. děj. – Radames, Amneris)
Louise Homer, alt (it.)
O TERRA, ADDIO! (Buď zdráva, země; závěr 4. děj. –
Radames, Aida)
Johanna Gadske, soprán (it.)

Přepis a úprava dokumentárních snímků František Burda
ve spolupráci s Antonínem Schubertem
Realizováno v únoru 1971 ve studiu pražského Domu umělců

© ANTONIN SCHUBERT, COVER © GUSTAV ŠEĎA

Enrico Caruso, neapolský rodák (25. 2. 1872 – 2. 8. 1921), zpíval již jako mladý chlapec v kostele ve svém rodném městě pod vedením kněze Giuseppe Bronzettiho. Tento kněz mu dal morální i hmotnou podporu a upevnil v něm myšlenku stát se později pěvcem. Několik let se učil u Guglielma Verginiho. Jako jednadvacetiletý se objevil na scéně v Teatro Nuovo v Neapoli. Následuje hostování po Itálii, Sicílii a potom první zahraniční zájezd za špatných finančních podmínek do Káhiry. Poté jižní Amerika, vystoupení v milánské Scale (1899), Londýn a severní Amerika. Zde přijímá trvalé angažmá u Metropolitní opery. Do Evropy přijíždí jen krátce. V Praze zpíval v květnu 1904 v Novém německém divadle (dnešním Smetanově). Enrico Caruso zemřel osmačtyřicetiletý v Neapoli, kde se mu náhle znovu přihlásil zánět plic.

Ema Destiniová zpívala mnohokrát s Enricem Carusem. Tento pěvec s ní byl v uměleckých vztazích i vřelém přátelském poměru. Ema Kittlová se narodila 27. února 1878 a byla dcerou ze staré vážené rodiny. Nebylo divu, že se jí už v mládí dostalo výborné výchovy. Počátky hudebních znalostí měla od svého vychovatele Rudolfa Nechvila, později pokračovala v houslovém studiu u prof. Lachnera. Jako patnáctiletá začala studovat zpěv u manželů Loewe-Destinových. Nejdříve se Ema Kittlová pokusila o angažmá v Národním divadle, ale při zkoušce neobstála. Přijímá nabídku do Drážďan, odkud z národnostních důvodů odchází do Berlína, kde debutuje 19. června 1898 v úloze Sntuzzy v Sedláku kavalíru.

Z vděčnosti přijímá po své učitelce zpěvu umělecký pseudonym Destiniová. Po desetiletém působení odchází na scénu Metropolitní opery do New Yorku (1907 – 1915), kde se setkává s Enricem Carusem. Pro tuto dvojici napsal Puccini operu Děvče ze Zlatého západu, poprvé provedenou v Metropolitní opeře v roce 1910. Ema Destiniová byla i první americkou Mařenkou pod vedením Gustava Mahlera. V roce 1915, za světové války, se vrací do vlasti, vystupuje v Národním divadle, pořádá koncerty v Čechách, v Německu a v Rakousku. Po válce odjíždí do Ameriky, ale podmínky nejsou pro Destiniovou zdaleka tak příznivé jako dříve. Vrací se zpět na svůj zámek na Stráži, kde prožívá poslední desetiletí svého života. Pořádá už jen jednotlivá vystoupení. V roce 1928 koncertuje naposled v Londýně v Queen's Hall. V Českých Budějovicích ji zastihla náhle smrt (28. 1. 1930) ve věku necelých dvaapadesát let.

Geraldine Farrar, dlouholetá pěvkyně na scéně Metropolitní opery v New Yorku, se narodila 28. února 1882 v Massachusettsu u Melrose. První začátky studia zpěvu získala u profesora Lorenze v Bostonu, později se zdokonalila u profesora Trabaddella v Paříži a u slavné pěvkyně Lilly Lehmannové v Berlíně. V roce 1891 byla získána Dvorní operou berlínskou, kde po prvním vystoupení v úloze Markéty ohromila kritiku i obecenstvo. Byl to její šťastný začátek a není proto divu, že hostuje v mnoha evropských městech, v Paříži, v Monte Carlu, Bohéma s Enricem Carusem v roce 1904 v Mnichově. Londýn (1910) byl její přestupní stanicí k Metropolitní opeře, kde vytvořila velkou řadu nezapomenutelných postav (Markétu, Madame Butterfly, Manon, Micaela, Mignon, Alžbětu, Toscu, Julii, Mimi, Violettu aj.)

Antonio Scotti, jeden z nejvýznamnějších barytonistů Metropolitní opery, se narodil 25. ledna 1866 v Neapoli. Již jako sedmiletý hoch zpívá příležitostně a proto není divu, že se obrací v pozdějších letech k profesoru zpěvu Paganinimu. Po čtyřletém studiu odchází a jako třidvacetiletý zpívá v úloze Amonasra na scéně Teatro Reale v Maltě. Pak následuje angažmá v Modridu, hostování v Petrohradě, Moskvě, ve Varšavě, v Oděse a posléze v Londýně. Na milánské Scale se představil (1890) v operách Favoritka, Lucia di Lammermoor, Puritáni a Ernani, ve Veroně v Aidě a v Sedláku kavalíru, v Římě (1891) ve Faustovi, Carmen, Hugenatech a Mirelle (Gounod). V sezóně 1892 – 93 odjíždí

do New Yorku a Buenos Aires (Otello, Komedianti, Tannhäuser, André Chénier). Od roku 1899 zůstává plných čtyřicet let na scéně Metropolitní opery, kde vynikl zvláště jako Don Giovanni, Falstaff, Sharpless a Scarpia. Se svojí pěveckou kariérou se rozloučil 20. ledna 1933 na scéně, kde zanechal své nejlepší síly, v úloze Chim Fanga v opeře l'Oracolo od Franca Leoniho. Odjíždí do svého rodného města, kde v roce 1936 zemřel.

Titta Ruffo byl velmi častým partnerem Carusovým na světových jevištích. Narodil se 9. června 1877 v Pise. První pěvecké lekce mu dával jeho bratr. V šestnácti letech navštěvuje konzervatoř Santa Cecilia, hodiny zpěvu u profesora Perischiniho a získává dramatické vedení u profesora Virginia Mariniho. V roce 1898 zpívá hlasatele v Lohengrinovi na scéně Teatro Constanzi v Římě. I v této malé partii na sebe upozornil kritiku. Pořádá zájezdy po Itálii a následuje Jižní Amerika. V divadle Colón v Buenos Aires vynikl jako představitel Hamleta. Získává popularitu, která mu umožnila společně vystoupení s Enricem Carusem v opeře Lucie di Lammermoor v červnu 1903 v Covent Garden v Londýně. Do rodné Itálie zavítal v roce 1905 k prvnímu provedení opery Le Jongleur de Notre Dame v milánské Scale. Podniká turné po Evropě (Viedeň, Paříž, Madrid, Káhira, Petrohrad) a odjíždí do Metropolitní opery v New Yorku. Zde vytvořil řadu barytonových postav s Enricem Carusem a tyto večery byly pokládány za svátek v opeře. Titta Ruffo měl silný, zvukný, ale přece měkký hlas sametového timbru, který ho povznesl na vrchol pěvecké slávy. Zpíval všechny barytonové partie i poměrně málo známých oper. Zemřel 6. července 1953 ve Florencii.

Frances Alda (vlastním jménem Frances Davis) se narodila 31. května 1883 v Christchurchu na Novém Zélandě. Zpěvu se učila u známé pěvkyně Marchesiové, takže se mohla uplatnit v Paříži už v roce 1904 jako Manon na scéně Komické opery. V Bruselu zůstává v angažmá po dvě léta. Pak následuje Londýn, milánská Scala, kde vytvořila Louisu a Mefistofela, a jižní Amerika (Buenos Aires – Rigoletto; Traviata, Julie, Filina v Mignon). Roku 1910 ji získává Giulio Gatti-Casazzi pro svoji scénu do Metropolitní opery v New Yorku. Jmenujme alespoň část jejích postav: Mimi, Manon, Markéta, Marta, Micaela, Desdemona, Madame Butterfly. Ke stáří odjíždí do Itálie, kde 18. září 1952 zemřela.

Louise Homer, vynikající kontraaltistka na scéně Metropolitní opery, kde mnohokrát zpívala s Enricem Carusem, se narodila v Pittsburgu v USA. Obecenstvu se představila poprvé v úloze Leonory v opeře Favoritka (1898), která Homerové zaručila další kariéru. Získává ji opera v Covent Garden, později přijímá angažmá v Bruselu, ale vrací se zpět do Londýna. Na požádání královny Victorie zpívá v jejím paláci v Buckinghamu. Pak odchází na dlouhá léta na scénu Metropolitní opery, kde vytvořila nezapomenutelné postavy Amneris, Urbain (Hugenoti), Ortrudy (Lohengrin), Suzuki (Madame Butterfly), Orfea (Orfeus a Eurydika) a Azuceny (Trubadúr).

Johanna Gadske debutovala u Krollovy společnosti v Berlíně v květnu 1899. Připomeňme si ještě datum narození, abychom zjistili v jakém věku se představila veřejnosti. Narodila se 15. června 1871 v Anclamu (Štětín). Mladá pěvkyně dostala záhy nabídku z Londýna, kde vynikla jako představitelka Wagnerových postav. Pěvecké základy získala u Schrödera-Chaloupky. Na scéně Volksoper v Berlíně zpívala v Lortzingově Undině, pak v Brémách v letech 1893 – 94. Pod vedením Toscaniniho zpívala Toscu a Gluckova Orfea, za řízení Mahlerova Figarovu svatbu. Pak následuje Londýn a v roce 1896 angažmá v Metropolitní opeře, kde zůstává řadu let. Připomeňme si alespoň některé opery, ve kterých na této scéně vystoupila: Martu, Nízinu, Kouzelnou flétnu (Pamina), Čarostřelce (Agáta), Trubadúra a Maškarní ples. 23. února 1932 odjíždí do Berlína. Na této cestě utrpěla při automobilové nehodě úraz, jemuž podlehla.

Antonín Schubert